

Серія «Хочу вчитися краще»

Дмитро Чередниченко

СОКОЛИК

Українська післябукварна читанка
для першокласників

ТЕРНОПІЛЬ
НАВЧАЛЬНА КНИГА — БОГДАН

Купити книгу на сайті kniga.biz.ua >>>

УДК 371.32:94(477)
ББК 74.266.3
Ч 46

Серія «Хочу вчитися краще»

Чередниченко Д.С.

Ч 46 Соколик. Українська післябукварна читанка для першокласників / Д.С. Чередниченко. — Тернопіль : Навчальна книга — Богдан, 2017. — 288 с. — (Серія «Хочу вчитися краще»)

ISBN 978-966-10-0849-5 (серія)

ISBN 978-966-10-0375-9

Пропонована читанка «Соколик» містить цікавий художній матеріал для читання у післябукварний період: казки, оповідання, вірші, скоромовки, лічилки, загадки.

Різноманітність творів за тематикою, жанрами, емоційною спрямованістю допоможе першокласникам відкривати для себе захоплюючий світ; вчитися читати, слухати, бачити, відчувати, мислити, розвивати творчі здібності.

Чудові ілюстрації сприятимуть кращому усвідомленню змісту прочитаного та розвитку художніх смаків дітей.

Для вчителів, учнів 1 класу та їхніх батьків.

УДК 371.32:94(477)

ББК 74.266.3

*Охороняється законом про авторське право.
Жодна частина цього видання не може бути відтворена
в будь-якому вигляді без дозволу автора чи видавництва.*

ISBN 978-966-10-0849-5 (серія)

ISBN 978-966-10-0375-9

© Чередниченко Д.С., 2017

© Навчальна книга — Богдан, 2017

Купити книгу на сайті kniga.biz.ua >>>

Умовні позначення

Прочитай

Поміркуй

Читання в особах

Відтінки слова

Як правильно? Як краще?

Народна творчість

Хвилинка милування

Хвилинка-цікавинка

СОКОЛИНОГО ЛЕТУ!

Автор читанки «Соколик» пропонує розмаїтий художній матеріал, і кожен учитель «прочитає» його по-своєму, бо знайде на будь-який текст власний спосіб: як, якому учневі і в якій ситуації краще його подати. У кожного скрипаля та сама скрипка говоритиме по-своєму.

Працюючи над «Соколиком» цілих десять літ, автор прагнув зробити його таким, щоб за ним можна було навчати дітей: читати, слухати, бачити, відчувати, говорити, знати, мислити, уміти бути людиною, громадянином. Цьому підпорядковано й ілюстрації: наближення до конкретного світу, вихоплення з неосяжного безмежжя «живих кадрів» — близьких, зрозумілих, рідних. До оживлення всього суцього спонукають дитячу уяву й наведені тут поетичні образи, штрихи, етюди. Автор ніби налаштовує малечу: «Дивись на все, що тебе оточує, як на живе, — й ти відкриєш для себе яскравий розмаїтий світ, а в собі знайдеш людину, поета, митця, мислителя».

Ця читанка — для творчого вчителя й творчого учня. Коли дитина приходить до першого класу, вміючи читати, гріх її садовити за букви. Треба мудро підтримати її тремтливу спрагу до читання, аби дитина переконалася, що вона щось нове осягає, здобуває, до чогось додумується, щось нове для себе в цьому світі розгадує, відшукує, винаходить. Поки буде підтримано отой живий інтерес, доти й зростатиме дитина і розвиватиметься.

І, даруйте, кілька слів до моїх колег-співавторів. Саме такими я вважаю вчителів, які щодня, щонагоди будуть озвучувати, інсценізувати, оживляти «Соколика». Наперед вам щиро дякую, що відважилися працювати за ним. Я певен: він вас окрилить, допоможе знайти спільну мову з обдарованими юними особистостями. Я подбав і про художній рівень текстів, і про їхній моральний, етичний, історичний, патріотичний, духовний, екологічний бік, про мовне різнобарв'я та змістове насичення. Як око у вас зірке, ви все помітите самі. І найбільше мені б хотілося, аби дитина відчувала тепло людської душі.

Коли ж для когось читанка заважка, не чіпайте її і не звинувачуйте в тому автора. Бо автор витворював роками цього «Соколика» для сильних українців. Вони, ті талановиті вчителі, візьмуть його в руки і в душу. І вчитимуть дітей бути сильними.

Вважаю за необхідне додати «Словничок ласкавих імен». Минулося, коли казали: «Хоч і горшком назвіть, аби не в піч». Нарешті таки відроджується в нас і гордість своя. Нарешті ми таки збагнули: «Від того, як ми будемо самі одне одного називати, залежить, за кого нас будуть мати у світі».

Як мовиться, соколам і соколиного лету!

Дай Боже, шановні — і старші, і юні!

Автор

У ШКІЛЬНІЙ БІБЛІОТЕЦІ

Дев'яте березня. Сьогодні день народження Тараса Шевченка. Ми зібралися в шкільній бібліотеці. Сьогодні ми всі у вишиваночках. У читальні гарно, прибрано, святково. На стіні — чудовий портрет Кобзаря, що намалював наш учитель. Над портретом — рушник, що вишила Олянчина мама. До нас у гості прийшов Дмитриків тато. Він кобзар.

І от залунали звуки бандури. Затенькало серце. Хвилюємось. Марійка читає:

Плавай, плавай, лебедонько,
по синьому морю,
рости, рости, тополенько,
все вгору та вгору.

Знову перемовилися між собою струни, й Олянка заспівала «Садок вишневий коло хати...». Вона співає, а Дмитриків тато грає. Акомпанує.

А потім дітки читали «Тече вода з-під явора...» — про калиноньку червону й милу качину родину, «Сонце заходить, гори чорніють» та «Зоре моя вечірняя» — про тугу за Україною, «Вітер з гаєм розмовляє» — про людську долю.

І тут ми заспівали всі. Так широко й привільно лунало — «Рече та стогне Дніпр широкий...». Аж стіни бібліотеки дзвеніли. Здавалося, й книжки нам підспівують. А Тарас дивився на нас із портрета й радів.

Може, й не тільки за те, що ми його не забуваємо. Мабуть, радів за те, що співає Україна, живе. То його найбільша втіха. І він певниться:

Наша дума, наша пісня
не вмере, не загине...
От де, люде, наша слава,
слава України!

А Орестів татко все на відеокамеру знімає. Тепер я знаю, що завтра запросять нас до відеозали і покажуть відеофільм. І нам буде цікаво впізнати себе на екрані. І нам буде приємно ще раз пережити наше свято.

ЛИСТОК ТОПОЛІ

Листок тополі —
зелене дзеркало.
Небо задивляється в нього
на свою висоту.
До вроди йому байдуже.
Художники-хмари
його розмалюють смутком,

холодом і тривогою.
А вітер-дитина
усе зітре,
і знову веселе небо
задивляється в листок тополі
на свою висоту.

Прочитай і поясни значення слів.

Книга, книжка, книжечка, книгарня, книгар, книжник, книгоноша, книгосховище, книговидавець, книгозбірня, книгознавець, книгообмін.

Прочитайте в особах.

ВІДГАДЬКИ

— Хто мовчить, а промовляє?

— Справді: дивишся — чистенька, погладиш — гладенька, а читаєш — на крилах літаєш.

— Вона така: усяк бере від неї скільки хоче, а з неї і не убуває.

— Бо всі її знають: біле поле, чорне насіння — хто не вміє, той не посіє...

— Її любить і дитина, й... мишка...

— Як вона зветься?

(вжжнк)

Прочитайте в особах.

РОЗМОВА

— Мабуть, похолодає. А ти як рахуєш?

— Нічого мені рахувати. Я вважаю, що завтра буде дощ.

— Не накаркай! Завтра ми граємо у футбол.

— Ви? Сподіваюсь, я вам не заважатиму.

— І ти числишся в нашій команді. Тільки ж приходь. Ти надійний бомбардир. Я на тебе покладаюся. І рахунок буде на нашу користь.

— О, моїм голам не буде лічби.

— Як було минулого тижня? Я голи лічив-лічив, поки й з ліку збився.

— Вважай, ми перемогли і завтра. Тільки не забудь прихопити лічильник голів!

Прочитай і склади оповідку.

ХТО-ХТО ВІДВАЖИТЬСЯ НА ЗМАГАННЯ?

Зібралися дітки та й ну змагатися: хто вибере найбільше слів із козубочка й складе оповідку. А в тому козубі, плетеному з лози, було аж он скільки слів:

...школа, парта, глобус, клас, фарби, олівці, ковзани, хокей, парашут, футбол, телевізор, гол, радіо, завод, фабрика, дім, гойдалка, візок, колиска, вервечки, вікно, баштан, кавун, диня, скрипка, книжка, пісня.

Може, і ти б спробував із ними позмагатися?

Прочитайте в особах.

СІРИЙ ЗАЇНЬКО

— Отой сірий заїнько такий спритний, такий спритний...

— О, як добре! Наші думки співпадають.

— Не співпадають, а збігаються.

— Гаразд, збігаються. Я й не думав, що моя уява зійдеться з правдою.

— Атож. Твої уявлення (а не уява!) про спритного зайчика зійшлися з правдою. Він і справді дуже спритний, той заїнько.

Прочитай і поміркуй.

ЧИМ УКРИЄШ ЛЯЛЬКУ ВЛІТКУ?

Ковдра — укривало, пошите на ваті або виткане з грубих вовняних ниток.

Коц — укривало з вовни чи байки.

Ліжник — укривало з дуже грубих вовняних ниток.

Укривало може бути з будь-якого матеріалу, навіть шовкове.

Так визначив письменник Борис Антоненко-Давидович. А тепер поміркуй і скажи, чим ти укриєш свою ляльку влітку.

Прочитай і поясни значення слів.

Орати, орач, оранка, орачі.

Відчиняти, зачиняти, причиняти.

Паливо, палити, розпалювати, на розпал.

Діл, доли, долина, додолу, в долину.